

HOTĂRÂREA CURȚII
16 decembrie 1992^{*}

**Council of the City of Stoke-on-Trent și Norwich City Council
împotriva
B & Q plc**

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de House of Lords)

„Interpretarea articolului 30 din Tratatul CEE — Interdicția exercitării activităților comerciale duminică”

Cauza C-169/91

În cauza C-169/91,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către House of Lords, de pronunțare, în litigiile pendinte în fața acestei instanțe între

**Council of the City of Stoke-on-Trent,
Norwich City Council**

și

B & Q plc,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 30 din Tratatul CEE,

CURTEA,

compusă din domnii O. Due, președinte, C. N. Kakouris, G. C. Rodríguez Iglesias și J. L. Murray, președinți de cameră, G. F. Mancini, R. Joliet, M. Díez de Velasco, P. J. G. Kapteyn și D. A. O. Edward, judecători,

avocat general: domnul W. Van Gerven

grefier: domnul D. Triantafyllou, administrator

---

^{*} Limba de procedură: engleza.

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

— pentru Council of the City of Stoke-on-Trent și Norwich City Council, de către domnii Stuart Isaaks, QC, N. Calver, barrister, și J. Barnecutt, solicitor;

— pentru B & Q plc, de către domnii G. Barling, QC, D. Vaughan, QC, D. Anderson, barrister, N. Davidson, barrister, și A. Askham, solicitor;

— pentru Guvernul Regatului Unit, de către doamna L. Hudson, de la Treasury Solicitor's Department, asistată de domnul N. Paines, barrister, în calitate de agenți;

— pentru Comisie, de către domnul R. Wainwright, consilier juridic, asistat de domnul A. Ridout, funcționar național detașat pe lângă serviciul juridic, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale Council of the City of Stoke-on-Trent și ale Norwich City Council, ale B & Q plc, ale Guvernului Regatului Unit, reprezentat de doamna L. Hudson, asistată de Sir Nicholas Lyell, QC, Attorney General, în calitate de agenți, și ale Comisiei, în ședința din 2 iunie 1992,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 8 iulie 1992,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin ordonanța din 20 mai 1991, primită la Curte la 1 iulie 1991, House of Lords a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, mai multe întrebări preliminare cu privire la interpretarea articolului 30 din tratat.

2 Aceste întrebări au fost adresate în cadrul a două litigii între Council of the City of Stoke-on-Trent și Norwich City Council, pe de o parte, și întreprinderea B & Q, pe de altă parte.

3 Cele două reclamante din acțiunea principală acuză această întreprindere de încălcarea articolelor 47 și 59 din Shops Act deschizând duminica magazinele lor cu amănuntul pentru tranzacții comerciale altele decât cele autorizate prin anexa V la această lege.

4 Anexa V din Shops Act enumeră articolele care, prin derogare, pot fi vândute în magazine duminica. Este vorba, în special, de băuturi alcoolice, de anumite produse alimentare, de tutun, ziare și alte produse de consum curent.

5 În fața House of Lords, care a fost sesizată ca instanță de ultim grad în acest litigiu, a reieșit că părțile din acțiunea principală nu sunt de acord cu privire la interpretarea care trebuie dată, pe de o parte, Hotărârii din 23 noiembrie 1989, B & Q (C-145/88, Rec. p. 3851) și, pe de altă parte, Hotărârilor din 28 februarie 1991, Conforama (C-312/89, Rec. p. I-997) și Marchandise (C-332/89, Rec. p. I-1027).

6 În fața acestei dispute cu privire la interpretarea hotărârilor menționate anterior, House of Lords a decis să suspende pronunțarea și să ceară Curții să se pronunțe cu titlu preliminar cu privire la următoarele întrebări:

„(1) Rezultă din Hotărârile Curții de Justiție Conforama (C-312/89) și Marchandise (C-322/89) că interdicția care figurează la articolul 30 din tratat nu se aplică unei reglementări naționale precum cea vizată în cauza C-145/88, B & Q, care interzice magazinelor cu amănuntul să deschidă duminica pentru a vinde clienților anumite produse?

(2) În cazul unui răspuns negativ la întrebarea precedentă este, cu toate acestea, foarte evident, indiferent dacă au fost aduse sau nu elemente de probă, că efectele restrictive asupra schimburilor intracomunitare, care pot eventual să rezulte dintr-o reglementare națională precum cea vizată la întrebarea 1 de mai sus, nu depășesc „cadrul efectelor proprii unei reglementări de acest gen” în sensul dat acestor termeni în hotărârea Curții de Justiție în cauza C-145/88?

(3) În cazul unui răspuns negativ la întrebarea precedentă, în baza căror criterii și căror eventuale elemente de probă, de fapt sau de altă natură, trebuie instanța națională să rezolve problema de a ști dacă efectele restrictive asupra schimburilor intracomunitare, care pot eventual rezulta dintr-o reglementare națională precum cea vizată la întrebarea 1 de mai sus, depășesc „cadrul efectelor proprii unei reglementări de acest gen” în sensul în care această expresie este utilizată în hotărârea Curții de Justiție în cauza C-145/88?”

7 Pentru o expunere mai amplă a faptelor și a cadrului de reglementare al litigiilor din acțiunea principală, a derulării procedurii precum și a observațiilor scrise depuse la Curte, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosar sunt reluate în cele ce urmează numai în măsura în care sunt necesare pentru raționamentul Curții.

Cu privire la prima întrebare

8 Prin prima sa întrebare, instanța națională urmărește să afle dacă din hotărârile citate anterior, Conforama și Marchandise, rezultă că interdicția care figurează la articolul 30 din tratat nu se aplică unei legislații naționale precum cea în cauză. Aceasta din urmă a fost și la originea hotărârii B & Q, citată anterior.

9 Este necesar să se amintească, că în cele trei hotărâri menționate anterior, Curtea a arătat ca diferitele legislații naționale care privesc închiderea magazinelor duminica nu aveau ca obiect reglementarea schimburilor.

10 De asemenea, din aceste hotărâri reiese că o astfel de reglementare poate, cu siguranță, avea consecințe negative asupra volumului de vânzări ale anumitor magazine dar că afectează deopotrivă vânzarea produselor naționale și a celor importate. Comercializarea produselor care provin din alte state membre nu devine, în consecință, mai dificilă decât a produselor naționale.

11 În plus, în hotărârile menționate mai sus, Curtea a admis că legislațiile în cauză urmăresc un scop justificat în privința dreptului comunitar. În fapt, reglementările naționale, care restricționează deschiderea magazinelor duminica, constituie o expresie a unor anumite opțiuni care țin de particularitățile socioculturale naționale sau regionale. Intră în competența statelor membre să facă aceste opțiuni respectând exigențele care decurg din dreptul comunitar și în special din principiul proporționalității.

12 În privința acestui principiu, Curtea a subliniat, în Hotărârea B & Q citată anterior, că o astfel de reglementare nu este interzisă la articolul 30 din tratat atunci când efectele restrictive asupra schimburilor comunitare, care pot eventual rezulta, nu depășesc cadrul efectelor proprii unei astfel de reglementări și că problema de a ști dacă efectele acestei reglementări rămân efectiv în acest cadru ține de aprecierea unor fapte, apreciere care este de competența instanței naționale

13 În Hotărârile Conforama și Marchandise, citate anterior, Curtea a considerat, totuși, necesar să precizeze, cu privire la reglementări similare, că efectele restrictive asupra schimburilor care pot eventual decurge, nu par a fi excesive în raport cu scopul urmărit.

14 Curtea a considerat că dispunea de toate elementele necesare pentru a se pronunța asupra proporționalității unei astfel de reglementări și că trebuia să o facă pentru a permite diferitelor instanțe naționale să aprecieze, în mod uniform, compatibilitatea cu dreptul comunitar, o astfel de apreciere neputând să difere în funcție de constatările de fapt formulate de fiecare instanță în cadrul unui anumit litigiu.

15 Controlul proporționalității unei reglementări naționale, care urmărește un scop legitim din punctul de vedere al dreptului comunitar, pune în balanță interesul național pentru realizarea acelui scop cu interesul comunitar cu privire la libera circulație a mărfurilor. În această privință, pentru a verifica dacă efectele restrictive ale reglementării în cauză asupra schimburilor intracomunitare nu depășesc ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului vizat, este necesar să se examineze dacă aceste efecte sunt directe, indirecte sau doar ipotetice și dacă nu împiedică mai mult comercializarea produselor importate decât cea a produselor naționale.

16 Ținând cont de aceste considerente, Curtea a constatat, în hotărârile Conforama și Marchandise citate anterior, că efectele restrictive asupra schimburilor cauzate de o

reglementare națională care interzice ca lucrătorii salariați să lucreze duminica, în anumite ramuri de activitate având ca obiect vânzarea către public, nu apar ca excesive în raport cu scopul urmărit. Din aceleași motive, se impune aceeași constatare, în privința unei reglementări naționale care interzice magazinelor cu amănuntul să deschidă duminica.

17 Prin urmare, este necesar să se răspundă la prima întrebare preliminară că articolul 30 din tratat trebuie să fie interpretat în sensul că interdicția pe care o conține nu se aplică unei reglementări naționale care interzice magazinelor cu amănuntul să deschidă duminica.

Cu privire la a doua și a treia întrebare preliminară

18 Dat fiind răspunsul la prima întrebare, nu este necesar să se pronunțe asupra celei de a doua și celei de a treia întrebări.

Cu privire la cheltuielile de judecată

19 Cheltuielile efectuate de către Guvernul Regatului Unit și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura pendinte din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către House of Lords prin Ordonanța din 20 mai 1991, declară:

Articolul 30 din tratat trebuie interpretat în sensul că interdicția pe care o conține nu se aplică unei reglementări naționale care interzice magazinelor cu amănuntul să deschidă duminica.

Due	Kakouris	Rodríguez Iglesias	Murray	
Mancini	Joliet	Díez de Velasco	Kapteyn	Edward

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 16 decembrie 1992.

Grefier
J.-G. Giraud

Președinte
O. Due